

PAŽYMA Nr. NV-

2022-11-08

DOKUMENTAS PASIRAŠYTAS

VYRIAUSYBĖS IŠVADA

Nr.: TAP-22-1922
TAIS-22-14019(2)DĖL JAUNIMO POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO 2 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

2022-11-08 Nr. NV-3150

	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2022-10-19	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM)	Nesvarstyta	Svarstyti: ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis

DALYKINIS VERTINIMAS	Siūlomos pagrįstos priemonės, kurios padės išspręsti nustatytą problemą	Taip
	Siūlomas sprendimas pagrįstas įrodymais (duomenimis, faktine informacija)	Taip
	Teisės akto projektas parengtas laikantis Vyriausybės darbo reglamento reikalavimų dėl derinimo subjektų, terminų, projekto lydimosios medžiagos	Taip
	Teisėkūros procesas buvo įtraukus, užtikrinant tinkamą suinteresuotų asmenų informavimą ir dalyvavimo sąlygas	Netaikyta
TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS	☐ Esminės ☒ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos ☐ Pastabų nėra	

PROJEKTO TIKSLAS	Pateikti Vyriausybės išvadą (nepritarti) dėl Seimo nario A. Bagdono pasiūlymo praplėsti jauno žmogaus amžiaus ribą iki 35 metų.
SPRENDŽIAMA PROBLEMA	Seimo narys siūlo (nuo 2023-01-01) numatyti, kad jaunu žmogumi yra laikomas asmuo nuo 14 iki 35 metų (vietoj 29 metų) įskaitytinai.

POREIKĮ KEISTI REGULIAVIMĄ INDIKUOJANTYS SUBJEKTAI IR (AR) ŠALTINIAI	DUOMENYS / ĮRODYMAI
✓ Seime registruotas teisės akto projektas	<ul style="list-style-type: none">Seimo nario teigimu, moksliniuose tyrimuose jaunas žmogus apibūdinamas, kaip asmuo, esantis pereinamojoje raidos fazėje link tapimo pilnai savarankišku suaugusiuoju. Tačiau tyrėjai neranda aiškaus sutarimo, kokio amžiaus asmuo turi būti laikomas jaunu žmogumi. Amžiaus tarpsnis, pagal kurį asmuo laikomas jaunu, priklauso nuo įvairių valstybės ekonominių, socialinių, istorinių, kultūrinių faktorių, todėl iš esmės tai yra socialinis susitarimas. Šiuolaikiniai jauni žmonės gyvena kitaip, nei prieš 20 m., kuomet Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Įstatymas) buvo įtvirtintos 14-29 m. jauno asmens amžiaus ribos. Statistiškai, jauni žmonės Lietuvoje tuokiasi, kuria šeimas, priima sprendimus auginti vaikus ar įsigyti nuosavą būstą vėliau nei prieš kelis dešimtmečius (1991 m. sutuoktinių amžiaus vidurkis buvo 22 m., dabar – 30 m. ir daugiau). Todėl siekiant įtraukti daugiau jaunų suaugusių asmenų į įvairias užimtumo ir socialinės paramos priemones, taip užtikrinant sėkmingesnę jų integraciją į visuomenę, yra svarbu šią ribą praplėsti.

SIŪLAMOS PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Rengėjų pasiūlyta Vyriausybės pozicija dėl Įstatymo projekto, iš esmės laikytina tinkama. Projekte numatytos nepritarimo priežastys iš esmės pagrįstos aiškiais ir taikliais argumentais. Pažymima ir tai, kad nors Europos šalyse jauno žmogaus riba apibrėžiama skirtingai, daugumoje jų viršutinė amžiaus riba – 29 m. ar mažiau (Vokietijoje – 14-26 m., Jungtinėje Karalystėje – 15-29 m., Estijoje – 7-26 m., Latvijoje – 13-25 m., Lenkijoje – 15-29 m.).

Projekte siūloma nepritarti Įstatymo projektui, nes:

- Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodomas tikslas – įtraukti daugiau jaunų suaugusiųjų į įvairias užimtumo ir socialinės rūpybos programas, taip užtikrinant sėkmingesnę jaunų asmenų integraciją į visuomenę. Teigiama,

kad išplėtus viršutinę jaunus asmenis apibrėžiančią amžiaus ribą iki 35 m., šie asmenys sėkmingiau integruotųsi į darbo rinką, pradėtų savarankišką veiklą, pasinaudodami Užimtumo tarnybos programomis. Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad išplėtus jauno žmogaus viršutinę amžiaus ribą, paramos ar darbo rinkos priemonių prieinamumas nepadidės – pagal Užimtumo įstatymą parama ar dalyvavimas aktyviose darbo rinkos priemonėse nesiejamas vien tik su asmens amžiumi (darbo rinkoje papildomai remiamos asmenų grupės, atsižvelgiant į jų kvalifikaciją, negalią, nedarbo trukmę ir kitas aplinkybes). Neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugos, savanorystė, neribojamos pagal amžių, todėl yra laisvai prieinamos ir vyresniems asmenims.

- Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, kad išplėtus viršutinę jauno žmogaus amžiaus ribą, bus pradėta aktyviau naudotis valstybės lengvatomis įsigyjant pirmąjį būstą. Tačiau pažymėtina, kad siūlomas viršutinės jauno žmogaus amžiaus ribos išplėtimas neturės įtakos asmenų galimybei pasinaudoti valstybės lengvatomis įsigyjant pirmąjį būstą – pagal Finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjantiems jaunos šeimoms įstatymą finansinė paskata teikiama jaunos šeimoms, kurioje kiekvienas iš sutuoktinių yra iki 36 m.
- Remiantis Eurostato duomenų rinkimo metodika, Eurobarometro duomenų rinkimo metodika, laikoma, kad jauni žmonės yra nuo 15 iki 29 m. Pagal Europos tarybos rekomendaciją dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo valstybėms narėms, rekomenduojama paramą valstybėse narėse teikti jaunuoliams iki 29 m. Todėl Įstatyme numatytas dabartinis jauno žmogaus reglamentavimas iš esmės atitinka Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytą jauno žmogaus apibrėžtį.
- Pagal Įstatymą darbo su jaunimu paslaugos atvirose jaunimo centruose yra atviros visiems 14–29 m. asmenims. Atvirųjų jaunimo centrų lankytojų tyrimas (2021 m.) parodė, kad šiuo metu vidutinis centro lankytojas yra 16 m. asmuo. Projekto „Judam“ veiksmingumo tyrimas (2020 m.) parodė, kad vidutinis niekur nedirbantis, nesimokantis, mokymuose nedalyvaujantis asmuo, kuriam teikiamos darbo su jaunimu paslaugos, yra 22 m. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad, išplėtus amžiaus ribą, darbo su jaunimu sistema nepasikeis ir pagrindinė tikslinė paslaugos gavėjų grupė toliau liks asmenys iki 22 m.
- Įstatymo projektu siūlomam teisiniam reguliavimui įgyvendinti reikėtų papildomų valstybės biudžeto lėšų (šiuo metu kaštų ir naudos analizė nėra atlikta). Tam turėtų būti kuriamos naujos darbo su 29–35 m. asmenimis formos, planuojami papildomi etatai, tobulinamos su jaunimu dirbančių asmenų kompetencijos, plečiamos jaunimo savanoriškos tarnybos veiklos galimybės ir infrastruktūra, o padidėjus jaunimo organizacijų skaičiui, skiriamas didesnis finansavimas jaunimo dalyvavimo ir atstovavimo galimybėms remti.

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO KAŠTAI

Projekte rengėjai vienu iš nepritario argumentu yra nurodę tai, kad Įstatymo projekte pasiūlytam teisiniam reguliavimui įgyvendinti reikėtų papildomų lėšų, tačiau konkrečios sumos nėra paskaičiuavę.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Dėl projekto pobūdžio (teikiama Vyriausybės išvada dėl Seime svarstomo Įstatymo projekto) viešosios konsultacijos nevykdytos.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su VRM, TM, FM, ŠMSM, KM, SAM, Užimtumo tarnyba, Jaunimo reikalų agentūra, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaite-Garbštienė

Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupė, patarėja